

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
Meddelad i Nacka
2026-04-09

Målnummer
P 10547-25

PARTER

Klagande

Stiftelsen Borgen 2 – British International School Stockholm
Östra Valhallavägen 17
182 68 Djursholm

Ombud: Advokat Ola Ihse och biträdande jurist Charlie Burman
c/o AG Advokat KB
Box 3124
103 62 Stockholm

Motpart

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun
Box 74
182 11 Danderyd

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 27 november 2025 i ärende nr 9495-2025, se bilaga 1

SAKEN

Byggsanktionsavgift för att inte ha återställt tidsbegränsad åtgärd på fastigheten Gymnasiet 1 i Danderyd kommun

DOMSLUT

Med ändring av Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut upphäver mark- och miljödomstolen Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommuns beslut, § 10, den 29 januari 2025 (nr B 2022-000721).

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

BAKGRUND**Tidigare beslut**

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun (nämnden) beslutade den 11 juni 2024 att påföra Stiftelsen Borgen 2 (stiftelsen) byggsanktionsavgift om 991 576 kronor och 293 212 kronor för att inte ha återställt skolpaviljonger vars tidsbegränsade bygglov gått ut. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) som upphävde beslutet på grund av att klaganden inte fått möjlighet att yttra sig över beslutsunderlaget.

Aktuellt beslut

Nämnden beslutade den 29 januari 2025 följande:

1. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden påför Stiftelsen Borgen 2 – British International School Stockholm, ägare till skolan, att betala en byggsanktionsavgift på 1 032 259 kronor. Byggsanktionsavgiften gäller för paviljong nr 30 657. Beslutet fattas med stöd av 11 kap. 51 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.
2. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden påför Stiftelsen Borgen 2 – British International School Stockholm, ägare till skolan, att betala en byggsanktionsavgift på 330 750 kronor. Byggsanktionsavgiften gäller för paviljong nr 20 664. Beslutet fattas med stöd av 11 kap. 51 § PBL.
3. Byggsanktionsavgiften ska enligt 11 kap. 61 § PBL betalas in till Danderyds kommun senast två månader efter det att beslutet har delgetts den avgiftsskyldige.
4. Miljö- och stadsbyggnadsnämndens motivering till beslutet framgår av tjänsteutlåtandet i ärendet.

Länsstyrelsen ändrade nämndens beslut på så vis att byggsanktionsavgiften i punkten ett sattes ner till 991 576 kronor och byggsanktionsavgiften i punkten två sattes ner till 292 212 kronor.

Stiftelsen har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen. Domstolen beslutade den 19 december 2025 att bifalla stiftelsens yrkande om inhibition. Målet avgörs nu i sak.

YRKANDEN M.M.

Stiftelsen har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut om byggsanktionsavgift.

I andra hand har stiftelsen yrkat att mark- och miljödomstolen ska efterge byggsanktionsavgiften eller sätta ned (jämka) avgiften till

- i första hand 0 kr,
- i andra hand en fjärdedel,
- i tredje hand hälften,
- eller annars till det lägre belopp som mark- och miljödomstolen finner skäligt.

Nämnden har motsatt sig en ändring av det överklagade beslutet.

UTVECKLING AV TALAN

Stiftelsen

Nämnden saknar legala förutsättningar att ta ut byggsanktionsavgiften

Nämndens tidigare beslut om byggsanktionsavgift utgör hinder för nämnden att på nytt pröva frågan om avgift avseende samma påstådda överträdelse. Som framhållits ovan beslutade nämnden den 11 juni 2024 att påföra stiftelsen en byggsanktionsavgift om totalt 1 284 788 kr för att de tidsbegränsade byggloven löpt ut. Beslutet överklagades till länsstyrelsen som den 31 oktober 2024 upphävde nämndens beslut. Länsstyrelsen återförvisade emellertid inte ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

Mål om överklagade byggsanktionsavgifter visar stora likheter med brottmål. Vid prövningen av rättskraften av ett tidigare avgörande i mål om byggsanktionsavgift ska därför en jämförelse göras med vad som gäller inom straffrätten. Se Mark- och miljööverdomstolens dom 2020-12-21 i mål P 12365–19 (MÖD 2020:31) som rör samma situation som den aktuella. I den nyssnämnda domen konstaterade Mark- och miljööverdomstolen att: ”Ett beslut om byggsanktionsavgift utgör [...] hinder för tillsynsmyndigheten att på nytt pröva frågan om avgift avseende samma påstådda överträdelse.” Mark- och miljööverdomstolens uttalande innebär att det inte spelar någon roll om det tidigare beslutet har upphävts eller inte, och inte heller på vilken grund det i så fall har skett och alltså inte heller om frågan har prövats i sak av högre rätt eller inte. När tillsynsmyndigheten har prövat en fråga om byggsanktionsavgift för en viss överträdelse, föreligger hinder för tillsynsmyndigheten att pröva den påstådda överträdelsen på nytt. I Mark- och miljööverdomstolens mål P 12365–19 hade tillsynsmyndigheten vid två tidigare tillfällen påfört fastighetsägaren en byggsanktionsavgift, men dessa beslut hade upphävts av länsstyrelsen bl.a. på grund av att fastighetsägaren inte hade getts tillfälle att yttra sig innan tillsynsmyndigheten beslutat i frågan. Mark- och miljööverdomstolen fann att det var utrett att beslutet som var föremål för prövning hade grundats på samma omständigheter som föregående beslut. Mark- och miljööverdomstolen konstaterade: ”Eftersom nämnden tidigare prövat frågan om byggsanktionsavgift för de nu aktuella markarbetena har det funnits hinder mot att pröva den påstådda överträdelsen på nytt.”

Nämnden har i det nu aktuella beslutet från den 29 januari 2025 grundat sitt avgörande på samma omständigheter som låg till grund för nämndens beslut den 11 juni 2024 (som senare upphävdes av länsstyrelsen den 31 oktober 2024, utan återförvisning). Nämndens tidigare beslut från den 11 juni 2024 och länsstyrelsens avgörande från den 31 oktober 2024, som har vunnit laga kraft, utgör ett hinder för nämnden att på nytt besluta om byggsanktionsavgift i samma fråga. Nämndens beslut ska därför redan av detta skäl upphävas och någon byggsanktionsavgift ska inte påföras stiftelsen.

Länsstyrelsen har i det överklagade beslutet angett att nämnden inte varit förhindrad att fatta ett nytt beslut om byggsanktionsavgift, och hänvisat till Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål P 13320–23. Länsstyrelsen verkar dock ha förbiset att länsstyrelsen i sitt beslut från den 31 oktober 2024 (dnr 51412–2024) upphävt nämndens beslut, utan återförvisning till nämnden för fortsatt handläggning. Avgörandet som länsstyrelsen hänvisar till i sin motivering (Mark- och miljööverdomstolen mål P 13320–23) är inte tillämpligt i aktuellt fall, eftersom underinstansen i det målet hade återförvisat ärendet till nämnden. Mark- och miljööverdomstolen konstaterade i P 13320–23 (med hänvisning till att underinstansen hade återförvisat ärendet till nämnden): ”Vid sådant förhållande utgör det tidigare beslutet om byggsanktionsavgift inte något hinder för nämnden att fatta ett nytt beslut om sanktionsavgift.” Detta är korrekt, eftersom innebörden av att ett beslut återförvisas är ”att nämnden – till skillnad från vad som varit fallet om länsstyrelsens beslut hade fått laga kraft – får möjlighet att fatta ett nytt beslut om byggsanktionsavgift” (se MÖD 2021:20). Till skillnad från situationen i P 13320–23, har någon återförvisning dock inte skett till nämnden i det nu aktuella fallet när nämnden meddelade sitt beslut den 29 januari 2025. Eftersom länsstyrelsen i sitt beslut från den 31 oktober 2024 (dnr 51412–2024) inte återförvisat ärendet till nämnden, har det alltså förelegat hinder för nämnden att fatta ett nytt beslut om sanktionsavgift. Om nämnden efter länsstyrelsens beslut från den 31 oktober 2024 velat fatta ett nytt beslut om byggsanktionsavgift, har det ålegat nämnden att först överklaga länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen och där yrka att ärendet ska återförvisas till nämnden (jfr Botkyrka kommuns yrkande i mark- och miljödomstolen i MÖD 2021:20). Så har emellertid inte skett, utan nämnden har i detta fall låtit länsstyrelsens beslut i dnr 51412-2024 vinna laga kraft.

Enligt stiftelsens mening kan det inte vara förenligt med de grundläggande straffrättsliga principerna som utvecklats ovan att nämnden kan fatta ett nytt beslut om byggsanktionsavgift när länsstyrelsen via beslut som vunnit laga kraft upphävt det tidigare beslutet från nämnden om samma sak (jfr 30 kap. 9 § rättegångsbalken). För att nämnden ska ha haft möjlighet att fatta ett nytt beslut

om byggsanktionsavgift i samma fråga, har det krävts att ärendet återförvisats till nämnden för fortsatt handläggning. Så har emellertid inte skett. Nämndens beslut från den 29 januari 2025 ska därför redan av detta skäl upphävas och någon byggsanktionsavgift ska inte påföras stiftelsen.

Rättelse har vidtagits

Enligt 11 kap. 54 § PBL ska en byggsanktionsavgift inte tas ut om rättelse sker innan frågan om sanktion har tagits upp till överläggning vid ett sammanträde med tillsynsmyndigheten. Som framhållits ovan har kommunen den 26 augusti 2024 beviljat ett nytt tidsbegränsat bygglov för skolbyggnaderna (B 2024-000559). I och med att rättelse har skett ska någon byggsanktionsavgift inte heller av detta skäl påföras stiftelsen.

Byggsanktionsavgiften bör efterges eller i vart fall sättas ned

Aktuell byggsanktionsavgift om 1 283 788 kr står inte i någon som helst proportion till den påstådda överträdelsen. Som framhållits ovan har stiftelsen sedan den 28 januari 2014 haft ett tidsbegränsat bygglov som har förlängts i olika omgångar. Nämnden har som senast den 26 augusti 2024 beslutat att bevilja nytt tidsbegränsat bygglov på två år avseende aktuella skolpaviljonger, dvs. förlängning av tidigare givna bygglov.

Rättelse har alltså skett och för närvarande finns ett giltigt bygglov för skolbyggnaderna. Härvid ska vidare beaktas att nämnden som skäl för det senaste bygglovet angett att kommunen har ”ett stort behov av skollokaler”. Nämnden har alltså inte haft något reellt intresse av att stiftelsen skulle avveckla skolan. Aktuell påstådd överträdelse som ligger till grund för nämndens beslut har alltså varit av formell karaktär (att ansöka om förlängning av de tidsbegränsade byggloven har enbart varit en administrativ formalitet). Under dessa omständigheter måste eventuell överträdelse bedömas vara av ”mindre allvarlig art” (se prop. 2012/13:104 s. 16).

Det ska vidare beaktas att påstådd överträdelse inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Stiftelsens styrelse drivs på ideell basis och består bl.a. av föräldrar till skolelever. Vid tidpunkterna för påstådd överträdelse skedde det förändringar i styrelsens sammansättning. Nämnden har inte – såvitt stiftelsen kan bedöma – någon process eller rutin för att informera om när tidsbegränsade bygglov löper ut. Stiftelsen upptäckte förhållandet kring byggloven under våren 2024 och påbörjade därefter skyndsamt processen att förlänga de aktuella byggloven. Rättelse skedde innan nämndens beslut meddelades. I sammanhanget kan det noteras att aktuella bygglov som nämndens beslut grundar sig på inte innehållit villkor eller upplysning om att skolan skulle avvecklas eller marken återställas (se 9 kap. 33 b och 40 §§ PBL i sin äldre lydelse). Även om stiftelsen skulle ha varit medveten om att byggloven höll på att löpa ut, har det alltså inte varit tydligt för stiftelsen att platsen eller byggnadsverken ska återställas innan tiden gått ut. Det ska härvid även noteras att byggsanktionsavgiften om totalt 1 283 788 kr är en mycket betydande summa. Verkställighet av ett sådant belopp kommer att innebära betydande och irreversibla konsekvenser för stiftelsen. Stiftelsen drivs på ideell basis, utan vinstsyfte. Det finns inte utrymme i stiftelsens budget att betala den aktuella byggsanktionsavgiften. Verkställighet av sanktionsavgiften kan således komma att medföra stora skadeverkningar i form av verksamhetsomläggningar i form av bl.a. uppsägning av personal, vilket i slutändan kommer drabba utbildningen och skolans elever. Enligt stiftelsens mening är det oskäligt att ta ut en byggsanktionsavgift under dessa förhållanden.

Med stöd av 11 kap. 53 och 53 a §§ PBL föreligger det således skäl för mark- och miljödomstolen att efterge byggsanktionsavgiften, eller i vart fall jämka den till 0 kr. Under alla omständigheter bör byggsanktionsavgiften sättas ned till en fjärdedel, eller i vart fall hälften.

Under alla förhållanden ska nämndens beslut jämkas med hänsyn till att nämndens beräkning av sanktionsavgiften är felaktig. Hur en byggsanktionsavgift ska beräknas framgår av plan- och byggförordningen

(2011:338). Av nämndens handlingar framgår att nämnden beräknat byggsanktionsavgiften baserat på antagandet att sanktionsarean är totalt 4 492 kvm. Nämnden har dock inte visat eller styrkt vad skolbyggnadernas bruttoarea är. Det är oklart för stiftelsen hur nämnden räknat ut sanktionsarean. Stiftelsen bestrider att byggsanktionsavgiften är korrekt beräknad samt påståendet att den totala sanktionsarean motsvarar 4 492 kvm. Bevisbördan för att byggsanktionsavgiften är korrekt beräknad åvilar nämnden.

Jäv

Av 9 § förvaltningslagen framgår att ärenden ska handläggas så att inte rättssäkerheten eftersätts. Regler om jäv finns i 16–18 §§ förvaltningslagen. Syftet med jävsreglerna är bl.a. att utesluta att den som redan har skapat sig en uppfattning om hur frågorna ska hanteras – och därför har svårt för att agera förutsättningslöst och objektivt – inte ska delta i handläggningen av ärendet. Den som är jävig får inte heller närvara när ärendet avgörs. Det ska härvid noteras vilka handläggare och beslutsfattare som upprepade gånger handlagt den aktuella frågan om byggsanktionsavgift inom miljö- och stadsbyggnadskontoret liksom miljö- och stadsbyggnadsnämnden. En jämförelse skulle kunna göras med reglerna om jäv i rättegångsbalken som anger att en domare är jävig om han eller hon före huvudförhandlingen har prövat frågan om den tilltalade har begått gärningen (se 4 kap. 13 § 8 p. rättegångsbalken). Se även artikel 6 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna (Europakonventionen). Såvitt stiftelsen kan bedöma har nämnden inte heller prövat jävsfrågan, trots att stiftelsen den 24 januari 2025 påtalat förhållandet till nämnden och uppmanat nämnden att pröva jävsfrågan innan nämndens beslut meddelades (se 18 § förvaltningslagen). Nämndens underlåtenhet att pröva jävsfrågan liksom förhållandet att ärendet handlagts av jäviga befättningshavarna, har inneburit ett handläggningsfel. Felet har varit av allvarligt slag. Beslutet ska därför undanröjas/upphävas.

Nämnden

Det föreligger legala förutsättningar för nämnden att ta ut byggsanktionsavgift. Tidigare beslut (beslut den 11 juni 2024 som den 31 oktober 2024, dnr 51412-2024, upphävdes av länsstyrelsen av formella skäl) utgör inget hinder. Stiftelsen drar inte korrekta rättsliga slutsatser av MÖD 2020:31, Mark- och miljööverdomstolens dom den 4 oktober 2024, mål nr P 13320-23, och länsstyrelsens beslut den 31 oktober 2024. Det korrekta är: avgörandet den 4 oktober 2024 ger stöd för att upphävande av beslut om byggsanktionsavgift av formella skäl inte hindrar att nämnden fattar nytt beslut om att nämnda avgift ska dömas ut. Det förhållandet att länsstyrelsen i det föregående upphävandebeslutet återförvisat eller inte återförvisat ärendet till nämnden påverkar inte den möjligheten, dvs. länsstyrelsens handläggningsåtgärd kan omöjligen få det rättsliga genomslag som stiftelsen gör gällande. Det andra stycket i domskälen i domen den 4 oktober 2024 lyder: ”Nämnden har tidigare beslutat om byggsanktionsavgift för den aktuella överträdelsen. Beslutet upphävdes av länsstyrelsen och målet återförvisades till nämnden eftersom A.V. och G.V. inte hade fått tillfälle att yttra sig i ärendet inför beslutet, vilket krävs enligt 11 kap. 58 § PBL. Vid sådant förhållande utgör det tidigare beslutet om byggsanktionsavgift inte något hinder för nämnden att fatta ett nytt beslut om sanktionsavgift.” Det korrekta är att med ”vid sådant förhållande” åsyftar domstolen på att upphävandet grundade sig på ett formellt fel av nämnden, dvs. att de enskilda inte hade fått tillfälle att yttra sig i ärendet innan beslutet. Domstolen åsyftade således inte med detta att länsstyrelsen återförvisade målet till nämnden. Stiftelsen här synes gå med på att länsstyrelsen i beslutet den 31 oktober 2024 inte vidtagit någon sakprövning, vilket är den enda omständigheten som är relevant vid beaktande av nämnda dom den 4 oktober 2024 från Mark- och miljööverdomstolen. Stiftelsens referens till MÖD 2021:20 saknar relevans för här aktuell fråga.

Stiftelsens ansökan om och erhållande av tidsbegränsade bygglov den 29 augusti 2024 utgör enligt stadgad praxis inte en rättelse enligt 11 kap. 54 §

plan- och bygglagen. Kravet på rättelse innebär i regel att det som åstadkommits genom den olovliga åtgärden tas bort (se Gunnarsson, Plan- och bygglag (2010:900), 11 kap 54 § Karnov 2026-01-15), se även MÖD P 2879-18, dom den 15 oktober 2018). Det förhållandet att stiftelsen ansökt och därefter beviljats bygglov i efterhand har således ingen betydelse för prövningen av om rättelse skett. Nämda bygglov utgör således inte hinder mot beslut om byggsanktionsavgift.

Det saknas skäl att enligt 11 kap. 53 och 53 a §§ plan- och bygglagen till någon del sätta ned byggsanktionsavgiften. Stiftelsen har åberopat en större mängd omständigheter till stöd för sitt yrkande om lägre byggsanktionsavgift: driftsformen av den verksamhet som klaganden bedriver, kritik mot/synpunkter på att nämnden inte informerar om när ett tidsbegränsat bygglov upphör, storleken på byggsanktionsavgiften och stiftelsens ekonomiska förhållanden. Detta är dock inga omständigheter, var för sig eller tillsammans, som påverkar byggsanktionsavgiften i sänkande riktning enligt nämnda bestämmelser.

Stiftelsens påstående om att det föreligger jäv är inte korrekt. Det finns inget i den kommunala hanteringen som utgör jäv. Nämnden har på handläggarnivå och politisk nivå utgått från sakförhållanden, som inte stiftelsen i sig ifrågasätter. Det förhållandet att nämnden gör en rättlig bedömning av dessa sakförhållanden, till vilken stiftelsen inte ansluter sig kan omöjligen utgöra jäv.

DOMSKÄL

Frågan om rättskraft vid beslut om byggsanktionsavgifter har prövats i bl.a. rättsfallet MÖD 2020:31. Mark- och miljööverdomstolen fann därvid att ett beslut om byggsanktionsavgift utgör hinder för tillsynsmyndigheten att på nytt pröva frågan om avgift avseende samma påstådda överträdelse. Jfr. även Mark- och miljööverdomstolens dom den 4 oktober 2024 i mål P 13320-23.

I nu aktuellt mål är omständigheterna följande. Nämnden har i ett tidigare beslut, den 11 juni 2024, påfört stiftelsen byggsanktionsavgift för samma påstådda överträdelse som nu är föremål för prövning. Det beslutet har sedermera upphävts av länsstyrelsen genom ett lagakraftvunnet beslut. Under sådana förhållanden har nämnden varit förhindrad att ta upp frågan på nytt. Med ändring av länsstyrelsens beslut ska nämndens beslut därmed upphävas.

Vid denna utgång saknas det skäl att pröva övriga invändningar mot byggsanktionsavgiften.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 30 april 2026. Prövningstillstånd krävs.

I domstolens avgörande har rådmannen Peter Winge, ordförande, och tekniska rådet Malin Danielsson deltagit. Föredragande har varit tingsnotarien Lisa Lindfors.

Parter
Se sändlista

Överklagande av beslut om byggsanktionsavgift för att inte ha återställt tidsbegränsad åtgärd, fastigheten Gymnasiet 1 i Danderyd kommun

Beslut

1. Länsstyrelsen ändrar Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyd kommuns beslut den 29 januari 2025, beslut § 10, på så vis att byggsanktionsavgiften i punkten ett sätts ner till 991 576 kronor och byggsanktionsavgiften i punkten två sätts ner till 292 212 kronor.
2. Länsstyrelsen avslår överklagandet i övrigt.

Beskrivning av ärendet

Tidigare beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun (nämnden), beslutade den 11 juni 2024 att påföra Stiftelsen Borgen 2 byggsanktionsavgift om 991 576 kronor och 293 212 kronor för att inte ha återställt skolpaviljonger vars tidsbegränsade bygglov gått ut. Beslutet överklagades till länsstyrelsen som den 31 oktober 2024 upphävde beslutet på grund av att klaganden inte fått möjlighet att yttra sig över beslutsunderlaget.

Nu aktuellt beslut

Nämnden beslutade den 29 januari 2025, beslut § 10, och efter rättelse den 21 februari 2025, följande:

1. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden påför Stiftelsen Borgen 2 – British International School Stockholm, ägare till skolan, att betala en byggsanktionsavgift på 1 032 259 kronor. Byggsanktionsavgiften gäller för paviljong nr 30 657. Beslutet

2025-11-27

fattas med stöd av 11 kap. 51 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

2. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden påför Stiftelsen Borgen 2 – British International School Stockholm, ägare till skolan, att betala en byggsanktionsavgift på 330 750 kronor. Byggsanktionsavgiften gäller för paviljong nr 20 664. Beslutet fattas med stöd av 11 kap. 51 § PBL.
3. Byggsanktionsavgiften ska enligt 11 kap. 61 § PBL betalas in till Danderyds kommun senast två månader efter det att beslutet har delgetts den avgiftsskyldige.
4. Miljö- och stadsbyggnadsnämndens motivering till beslutet framgår av tjänsteutlåtandet i ärendet.

Av nämndens tjänsteutlåtande daterat den 27 januari 2025 framgår bland annat följande. Det tidsbegränsade bygglov för skolpaviljong nr 30 657 gällde till och med den 27 januari 2024 och för skolpaviljong nr 20 664 till och med den 1 juli 2023. Skolan har haft tidsbegränsat bygglov sedan den 28 januari 2014, vilka har förlängts i olika omgångar. Vid nämndens sammanträde den 11 juni 2024 konstaterades att skolan varken hade avvecklats eller återställts i enlighet med de tidsbegränsade byggloven och avvecklingsplanen. Att skolan och dess verksamhet inte hade avvecklats innebär att en överträdelse har ägt rum, vilket medför att en sanktionsavgift ska påföras i enlighet med bestämmelserna i plan- och byggförordningen (2011:338), PBF.

Stiftelsen Borgen 2 – British International School Stockholm, Stiftelsen, har överklagat beslutet och yrkar i första hand att beslutet upphävs och i andra hand att byggsanktionsavgiften sätts ned till 0 kr eller ett lägre belopp.

Stiftelsen har anfört följande gällande grunder för sina yrkanden. Det saknas legala förutsättningar för kommunen att ta ut byggsanktionsavgift. Byggsanktionsavgiften står inte i rimlig proportion till den överträdelse som har begåtts. Det är oskäligt att ta ut avgiften. Det föreligger skäl att efterge byggsanktionsavgiften eller sätta ned byggsanktionsavgiften. I vart fall ska byggsanktionsavgiften jämkas med hänsyn till att beräkningen av avgiften är felaktig. Med hänsyn till förbudet mot att besluta till nackdel för den enskilde med anledning av dennes överklagande har det under inga omständigheter förelegat möjlighet för kommunen att besluta om högre byggsanktionsavgift jämfört med det första beslutet från den

2025-11-27

11 juni 2024 där sanktionsavgiften var totalt 1 284 788 kr. Det överklagade beslutet har inte tillkommit på lagligt sätt. Handläggare och beslutsfattare inom kommunen som prövat ärendet i sak vid det första beslutet från den 11 juni 2024 har, i strid med reglerna om jäv i 16-18 § förvaltningslagen (2017:900), tagit del i handläggningen av det överklagade beslutet och närvarat när ärendet avgjorts.

Stiftelsen har utvecklat sin talan och därvid anfört bland annat följande.

Mål om överklagade byggsanktionsavgifter visar stora likheter med brottmål. Vid prövningen av rättskraften av ett tidigare avgörande i mål om byggsanktionsavgift ska därför en jämförelse göras med vad som gäller inom straffrätten, se Mark- och miljööverdomstolens (MÖD) dom 2020-12-21 i mål P 12365-19. MÖD konstaterade att: "Ett beslut om byggsanktionsavgift utgör [...] hinder för tillsynsmyndigheten att på nytt pröva frågan om avgift avseende samma påstådda överträdelse." MÖD:s uttalande innebär att det inte spelar någon roll om det tidigare beslutet har upphävts eller inte, och inte heller på vilken grund det i så fall har skett. När tillsynsmyndigheten har prövat en fråga om byggsanktionsavgift för en viss överträdelse, föreligger hinder att pröva den överträdelsen på nytt. I det aktuella målet hade tillsynsmyndigheten vid två tidigare tillfällen påfört fastighetsägaren en byggsanktionsavgift, men dessa beslut hade upphävts av länsstyrelsen bland annat på grund av att fastighetsägaren inte hade getts tillfälle att yttra sig innan myndigheten beslutat i frågan. MÖD fann att det var utrett att beslutet som var föremål för prövning hade grundats på samma omständigheter som föregående beslut. MÖD konstaterade: "Eftersom nämnden tidigare prövat frågan om byggsanktionsavgift för de nu aktuella markarbetena har det funnits hinder mot att pröva den påstådda överträdelsen på nytt." Kommunen har i det överklagade beslutet grundat sitt avgörande på samma omständigheter som låg till grund för kommunens beslut den 11 juni 2024.

Rättelse har vidtagits då kommunen den 26 augusti 2024 beviljat ett nytt tidsbegränsat bygglov för skolbyggnaden.

Aktuell byggsanktionsavgift om 1 438 248 kr står inte i proportion till den påstådda överträdelsen. Stiftelsen har sedan den 28 januari 2014 haft ett tidsbegränsat bygglov som har förlängts i olika omgångar. Kommunen har senast den 26 augusti 2024 beslutat att bevilja nytt tidsbegränsat bygglov på två år avseende aktuella skolpaviljonger.

2025-11-27

Rättelse har alltså skett och för närvarande finns ett giltigt bygglov för skolbyggnaderna. Aktuell överträdelse är alltså av formell karaktär, att ansöka om förlängning av de tidsbegränsade byggloven har enbart varit en administrativ formalitet. Överträdelsen måste bedömas vara av mindre allvarlig art (se prop. 2012/13:104 s 16).

Överträdelsen har inte skett uppsåtligen eller av oaktsamhet. Stiftelsens styrelse drivs på ideell basis och består bland annat av föräldrar. Vid tidpunkten för överträdelsen skedde det förändringar i styrelsens sammansättning.

Byggsanktionsavgiften är en betydande summa som skulle få irreversibla konsekvenser för Stiftelsen. Verkställighet av sanktionsavgiften kan komma att medföra uppsägning av personal, vilket i slutändan kommer att drabba utbildningen och skolans elever. Det är oskäligt att ta ut en byggsanktionsavgift.

Kommunen har beräknat byggsanktionsavgiften baserat på antagandet att sanktionsarean är totalt 4 492 kvm. Kommunen har dock inte visat eller styrkt vad skolbyggnadernas bruttoarea är. Det är oklart för Stiftelsen hur kommunen räknat ut sanktionsarean.

Motivering till beslutet

Inledningsvis noteras att länsstyrelsen den 25 februari 2025 beslutade om att bevilja inhibition i ärendet. Eftersom ärendet nu avgörs slutligt ska beslutet om inhibition inte längre gälla.

Frågan som ska prövas är om nämnden har haft fog för att påföra klaganden byggsanktionsavgift för att inte ha återställt åtgärder, skolpaviljonger, då det tidsbegränsade bygglovet gått ut.

Klaganden har anfört att samma handläggare på nämnden har handlagt ärendet efter att länsstyrelsen upphävde beslutet om byggsanktionsavgift. Länsstyrelsen upphävde beslutet på formella grunder, att beslutsunderlaget hade kommunicerats till en felaktig mejladress. Nämnden har, efter att på ett korrekt sätt kommunicerat beslutsunderlaget, fattat ett nytt beslut. Det är vidare nämnden som fattat beslutet om byggsanktionsavgift, inte en enskild handläggare. Mot denna bakgrund finner länsstyrelsen inte skäl att upphäva beslutet på grund av jäv.

Innan tiden för ett tidsbegränsat bygglov har gått ut ska den plats eller det byggnadsverk som lovet avser återställas (se 9 kap. 33 b § första stycket första meningen PBL). Om någon bryter mot en

2025-11-27

bestämmelse i 8-10 kap. PBL, ska nämnden ta ut en byggsanktionsavgift (se 11 kap. 51 § PBL).

Byggsanktionsavgiften för att trots kravet i 9 kap. 33 b § PBL inte återställa en plats eller ett byggnadsverk innan tiden för ett tidsbegränsat bygglov har gått ut framgår av 9 kap. 26-32 §§ plan- och byggförordningen (2011:338), PBF.

Det är ostridigt att platsen och byggnadsverken inte hade återställts innan tiden för det tidsbegränsade bygglovet hade gått ut samt att inte heller nytt tidsbegränsat bygglov då hade beviljats.

Nämnden har tidigare beslutat om byggsanktionsavgift gällande samma överträdelse. Beslutet upphävdes av länsstyrelsen eftersom klaganden inte hade fått möjlighet att yttra sig över beslutsunderlaget. I MÖD:s avgörande P 13320-23, dom den 4 oktober 2024, bedömde domstolen att nämnden inte var förhindrad att fatta ett nytt beslut om byggsanktionsavgift i en sådan situation.

Att åtgärden, efter att nämnden första gången tog upp frågan om föreläggande och byggsanktionsavgift, har fått ett nytt tidsbegränsat bygglov innebär inte att sådan rättelse har skett som avses i 11 kap. 54 § PBL. Att en sökande får lov för en olovlig åtgärd innan frågan tas upp till överläggning i byggnadsnämnden har inte heller bedömts innebära att rättelse har skett (MÖD P 2879-18, dom den 15 oktober 2018).

En klagande ska inte hamna i ett sämre läge på grund av att man överklagar ett beslut. Nämnden beslutade den 11 juni 2024 om byggsanktionsavgift på 991 576 kronor gällande paviljong nr 30 657 och 293 212 kronor för paviljong 20 664. Sanktionsareorna beräknades till 917 respektive 3 261 kvm. I nu aktuellt beslut har sanktionsareorna för samma paviljonger beräknats till 1 075 respektive 3 418 kvm. Nämnden kan inte i ett senare ärende besluta om en högre sanktionsavgift, baserat på en större sanktionsarea, än i det tidigare beslutet. Sanktionsavgiften ska därför sättas ner till 293 212 kronor för paviljong 20 664 och 991 576 kronor för paviljong nr 30 657. Vid granskning av det ritningsunderlag som finns i ärendet finner länsstyrelsen att sanktionsareorna inte är för högt beräknade.

Fråga om nedsättning eller eftergift

Det framgår av 11 kap. 53 § PBL att en byggsanktionsavgift ska tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligen eller av

2025-11-27

oaktsamhet. Avgiften behöver dock inte tas ut om det är oskäligt med hänsyn till 1) att den avgiftsskyldige på grund av sjukdom inte har förmått att själv eller genom någon annan fullgöra sin skyldighet, 2) att överträdelsen berott på en omständighet som den avgiftsskyldige inte har kunnat eller bort förutse eller kunnat påverka, eller 3) vad den avgiftsskyldige har gjort för att undvika att en överträdelse skulle inträffa.

Uppräkningen i 11 kap. 53 § PBL av de undantagssituationer då en byggsanktionsavgift inte behöver tas ut är uttömmande. Situationer som inte motiverar avgiftsbefrielse är exempelvis dålig ekonomi hos den avgiftsskyldige, okunskap om gällande regler, glömska, tidsbrist, dåliga rutiner, att verksamheten är nystartad eller försumlighet hos någon som den avgiftsskyldige har anlitat (jfr prop. 2005/06:182 s. 156).

När fråga är om ett tidsbegränsat bygglov är det tydligt när åtgärden ska ha återställts, eller inom vilken tid ett förlängt tidsbegränsat bygglov måste sökas och beviljas. Att detta glömts bort kan inte avfärdas som en administrativ formalitet och leda till en eftergift av byggsanktionsavgiften. Inte heller att det är fråga om en inte vinstdrivande stiftelse är anledning till eftergift. Länsstyrelsen finner att det inte har framförts några skäl att efterge byggsanktionsavgiften.

Enligt 11 kap. 53 a § PBL får en byggsanktionsavgift i ett enskilt fall sättas ned om avgiften inte står i rimlig proportion till den överträdelse som har begåtts. Avgiften får sättas ned till hälften eller en fjärdedel. Vid prövningen ska det särskilt beaktas om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet eller om överträdelsen av andra skäl kan anses vara av mindre allvarlig art.

I propositionen till nedsättningsbestämmelsen nämns några exempel på situationer då det kan vara aktuellt med en nedsättning av avgiften (se prop. 2012/13:104 s. 9 f.). Ett exempel på en sådan situation kan vara när överträdelsen har sin grund i en felbedömning huruvida en åtgärd kräver lov, om lovplikten är en bedömningsfråga och den enskilde på goda grunder gör en bedömning på egen hand som till slut visar sig vara felaktig. En överträdelse kan också bedömas vara av mindre allvarlig art, om den har ett samband med att nämnden inte har handlagt ett ärende inom rimlig tid.

Någon sådan situation som anges i propositionen föreligger inte i aktuellt ärende. Inte heller anser länsstyrelsen att det som klaganden har anfört eller vad som i övrigt har framkommit i ärendet

2025-11-27

utgör skäl för att sätta ned byggsanktionsavgiften. Länsstyrelsen hänvisar härvid till det som har anförts ovan beträffande att det saknas skäl för att helt efterge avgiften. Det bör också påpekas att den omständigheten att avgiften uppgår till ett högt belopp inte i sig självt innebär att denna inte står i rimlig proportion till den överträdelse som har begåtts.

Sammanfattning

Länsstyrelsen delar nämndens bedömning att byggsanktionsavgift ska tas ut för att platsen och byggnadsverken inte hade återställts innan tiden för det tidsbegränsade bygglovets hade gått ut samt att det inte finns skäl för nedsättning eller eftergift av byggsanktionsavgifterna. Överklagandet ska i den delen därför avslås. Länsstyrelsen sätter dock ner byggsanktionsavgifter till 991 576 kronor gällande paviljong nr 30 657 och 293 212 kronor för paviljong 20 664 då nämnden inte har haft fog för att beräkna avgifterna efter en större sanktionsarea än i sitt beslut den 11 juni 2024.

Du kan överklaga beslutet

Se information nedan hur du kan överklaga beslutet.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Eva Hjulström.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Sändlista

Klagande

Stiftelsen Borgen 2, ombud Charlie Burman,
charlie.burman@agadvokat.se

Kopia till

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun,
kontakt@danderyd.se

2025-11-27

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 9495-2025.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.